

{Rechts + Extreem rechts} fors op de retour in Vlaanderen

Jan Hertogen

Jan Jambon moet niet panikeren, speciaal voor hem wordt de vergelijking gemaakt op kantonaal, arrondissementeel, provinciaal en gewestelijk niveau tussen de verkiezingen van 2012 en 2010. Is N-VA, samen met ander Rechts en Extreem Rechts (RER) de grote winnaar van de verkiezingen 2012 in vergelijking met 2010 of zijn ze, zoals blijkt, samengenomen met ander Rechts en Extreem rechts, de grote verliezer? Het is dat laatste, ook al wordt dit door media en observatoren niet opgepikt, of heeft men de gegevens niet. Nu wel.

N-VA: even grote vis uit opdrogende vijver

Eerder dan de uitslag van de N-VA interesseert ons hier de globale score van extreem-rechts en rechts, het populisme 'inbegrepen'. Het effect van de 'communicerende vaten' wordt hierdoor uitgeschakeld, en er kan nagegaan worden of het draagvlak voor Extreem Rechts (VB) en Rechts (N-VA en LDD) in Vlaanderen (nog) boomt of in feite, nu in z'n geheel, al op de terugweg is. In deze vijver heeft de N-VA de grootste vis omhooggetrokken en aan kant gekregen, alhoewel maar even groot als in 2010, maar de vijver is wel, zoals de Russische meren, aan het opdrogen. Daarbij is de flank van de christelijke arbeidersbeweging langs de CD&V zich terug serieus aan het versterken.

Het oorlogsverleden van Riemst

In tegenstelling tot wat vele observatoren zouden denken of wat in hun euforie en enthousiasme de Vlaams-nationalisten vertellen, maakt Rechts geen goede beurt. Vlaams Belang en N-VA samen gaan -6,29% in het verlies (% op het aantal geldige stemmen) t.a.v. van de uitslag in 2012, VB, N-VA en

{VB+N-VA} scoort in 2012 6,29% minder dan {VB+N-VA+LDD} in 2010.

LDD samen. In het kanton Riemst is deze teruggang zelfs 12,17%, ondanks de populariteit van Jan Peumans, m'n studiegenoot aan de unief en oud-burgemeester van het geboortedorp van m'n vader – m'n roots liggen, jawel, in Riemst. Het oorlogsverleden laat Riemst niet los. M'n tante van 95 uit Riemst zei me vorige week nog: "de 'zwarten' komen hier niet over de vloer om m'n stem te vragen, ze weten dat ze hier niets te zoeken hebben" en dan heeft ze het over de N-VA.

Welke uitslagen worden met elkaar vergeleken in 2010 en 2012?

2010: de stemmenpublicatie van de federale verkiezingen in 2010 gebeurt op kantonniveau en deze zijn dus perfect vergelijkbaar met de uitslagen op kanton-niveau van de gemeenteraadsverkiezingen. Brussel-Halle-Vilvoorde was in 2010 nog niet gesplitst maar dat verandert niets aan het aantal stemmen dat in 2010 is uitgebracht, enkel de kans dat men op Vlaamse partijen zou/zal stemmen, verhoogt door de splitsing, hetgeen een bonus kan opleveren voor de 'Vlaamse' partijen, maar deze bonus is alleszins niet zichtbaar in het resultaat in Vlaams-Brabant en de rand.

2012: De uitslagen voor de provincie worden opgeteld voor alle gemeenten die tot een bepaald kanton behoren. Hierbij wordt aangenomen dat de stem van een kiezer voor de provincie minder dan bij de gemeenteverkiezing zelf 'besmet' is door de specifieke situatie in de gemeente. Dat blijkt al uit het simpel naast mekaar leggen van de uitslag in de gemeenteraadsverkiezing en deze voor de provincie, waarbij

dikwijls moeilijk een lijn te trekken is tussen de stemmentransfers. Daar gaan we hier niet op in. Het stemmenaantal voor elke partij wordt samengeteld op kanton-niveau en het % wordt berekend t.a.v. het totaal van de geldig uitgebrachte stemmen voor de provinciale verkiezingen voor alle gemeenten van een kanton samen.

1. CD&V de grote winnaar in 2012 in vergelijking met 2010

Beke en de CD&V hadden geen verhaal, maar de kiezer heeft voor de CD&V het verhaal ingehaald, met dank aan de christelijke arbeidersbeweging die de CD&V weer op de kaart zet. Meer en meer leden en militanten van de christelijke arbeidersbeweging beseffen dat mede de CD&V de beste garantie vormt voor het behoud van de sociale zekerheid (voor de beroepsbevolking), de bestaanszekerheid (voor de bevolking zonder inkomen uit de sociale zekerheid) en de inkomenszekerheid (de tegemoetkomingen voor de gehandicapten) van de bevolking. Ook beseft de CD&V meer dan vroeger, dat de kieslijst de bevolking dient te weerspiegelen. In Mechelen bijvoorbeeld waren 8 van de 43 kandidaten allochtonen, d.w.z. 19%, terwijl het aantal stemgerechtigde allochtonen in Mechelen 22% bedraagt. Zij hebben zich in Mechelen kunnen handhaven, wat na de barnumachtige campagne van Somers al een prestatie is. In Antwerpen was de CD&V als 'religieuze' partij gebonden aan de socialisten zodat zij niet rechtstreeks de aanspraak op de allochtone (moslim)bevolking hebben kunnen maken, tot groot verdriet van Lanjri die misschien wat feller van zich af had mogen bijten. Nu is de PVDA met een gedeelte van haar stemmen gaan lopen. Ze moet in Borgerhout maar toetreden, mede namens de christelijke arbeidersbeweging, tot de 'progressieve' coalitie.

Tabel 1:

Verkiezingen	Verskil federaal 2010 en provinciaal 2012						
Gewest (G), Provincie (P)	VB+NVA +LDD	PVDA+	Open VLD	SP.a	Groen	SP.a + Groen	CD&V
G VLAAMS GEWEST	-6,29%	0,71%	0,93%				4,16%
P ANTWERPEN	-2,39%	1,36%	-0,92%	-1,49%	1,57%		1,23%
P LIMBURG	-9,36%	0,54%	2,02%			2,85%	8,67%
P OOST-VLAANDEREN	-8,26%	0,48%	1,93%	-1,45%	1,68%		4,39%
P VLAAMS-BRABANT	-5,77%	0,37%	2,88%	-0,45%	2,48%		4,56%
P WEST-VLAANDEREN	-7,71%	0,47%	-0,16%	0,65%	1,16%		4,57%

Tabel 2:

Resultaat (extreem) rechts	Verskil federaal 2010 en provinciaal 2012				
Gewest (G), Provincie (P)	Vlaams Belang	N-VA	LDD	VB+N-VA +LDD	VB+N-VA
G VLAAMS GEWEST	-3,36%	0,75%	-3,68%	-6,29%	-2,61%
P ANTWERPEN	-5,29%	5,18%	-2,29%	-2,39%	-0,11%
P LIMBURG	-3,72%	-2,75%	-2,89%	-9,36%	-6,47%
P OOST-VLAANDEREN	-3,03%	-2,04%	-3,19%	-8,26%	-5,07%
P VLAAMS-BRABANT	-2,75%	-0,39%	-2,63%	-5,77%	-3,14%
P WEST-VLAANDEREN	-1,36%	1,32%	-7,67%	-7,71%	-0,04%

Voor de Spa en de Groenen is een vergelijking op Vlaams niveau niet mogelijk omdat Spa en Groen in Limburg gezamenlijk zijn opgekomen (zie *tabel 1*). Groen tekent apart 1 à 2 % winst op. De Spa laat in 3 provincies van haar pluimen, niet in Limburg waar ze samen met Groen en in West-Vlaanderen apart de meubelen redt. De PVDA+ gaat met 0,71% vooruit van 1,36% naar 2,06% en rondt voor de eerste maal in haar geschiedenis de kaap van de 2%, vooral als gevolg van haar uitslag in Antwerpen stad. VLD boekt een klein procent winst.

2. Het draagvlak voor Rechts populisme en Extreem Rechts droogt fors op

Wouter Beke is niet vies van al of niet gewilde controversiële uitspraken die uiteindelijk altijd op hun pootjes komen. Dat moet je kunnen. Zo bestond hij het te zeggen dat het enkele verkiezingen duurt of zal blijken of de N-VA zich weet te ‘verankeren’ en hij kijkt daarbij naar de toekomst. Hij vergat evenwel naar 2010 te kijken, toch het absolute succesjaar voor N-VA die maar al te goed wist dat het moeilijk zou zijn om dat resultaat nog eens te herhalen. Uit de vergelijking met 2010 (zie *tabel 2*)

blijkt dat N-VA zelf lichtjes groeit, vooral dan (zoals de PVDA+) omwille van de strijd in Antwerpen. Behoudens in West-Vlaanderen staat de N-VA in alle andere provincies in het verlies.

Doordat de N-VA vooral teert op de overloop vanuit het Vlaams Belang en ook vanuit LDD moet de evaluatie gemaakt worden voor gans het Rechts + Extreem-Rechtse draagvlak, en dat stort zowat ineen, namelijk voor geheel Vlaanderen -6,29% met uitschieters in Limburg (-9,36%), Oost-Vlaanderen (-8,26%), West-Vlaanderen (-7,71%) maar ook -5,77% in Vlaams-Brabant (de randgemeenten) en zelfs de provincie Antwerpen laat in haar ziel

Tabel 3:

Gewest (G), Provincie (P), Arrondissement (A), Kanton (K)	Federale 2010 en provinciale 2012						
	VB+N-VA +LDD	PVDA+	Open VLD	SP.a	Groen	SP.a + Groen	CD&V
G VLAAMS GEWEST	-6,29%	0,71%	0,93%				4,16%
P ANTWERPEN	-2,39%	1,36%	-0,92%	-1,49%	1,57%		1,23%
A ANTWERPEN	-1,12%	2,08%	-1,22%	-1,28%	1,39%		-0,51%
K ANTWERPEN	0,66%	3,97%	-1,92%	-1,14%	1,10%		-3,50%
K BOOM	-2,07%	0,71%	-1,55%	-0,28%	1,43%		2,00%
K BRECHT	-5,96%	0,21%	-0,64%	-0,40%	0,72%		4,96%
K KAPELLEN	-2,49%	0,16%	0,47%	-1,67%	1,15%		1,47%
K KONTICH	-0,57%	1,02%	-1,56%	-1,98%	3,16%		0,12%
K ZANDHOVEN	-3,31%	0,33%	0,02%	-1,70%	1,67%		2,16%
A MECHELEN	-3,86%	0,82%	-0,34%	-1,58%	1,47%		2,57%
A TURNHOUT	-3,90%	0,29%	-0,75%	-1,86%	2,06%		3,74%
P LIMBURG	-9,36%	0,54%	2,02%			2,85%	8,67%
P OOST-VLAANDEREN	-8,26%	0,48%	1,93%	-1,45%	1,68%		4,39%
P VLAAMS-BRABANT	-5,77%	0,37%	2,88%	-0,45%	2,48%		4,56%
A HALLE-VILVOORDE	-3,91%	0,28%	3,38%	0,89%	3,24%		4,75%
K ASSE	-6,77%	0,19%	6,82%	-1,10%	2,39%		5,70%
K HALLE	-1,62%	0,24%	1,33%	2,00%	4,16%		4,81%
K MEISE	-3,01%	0,33%	1,76%	2,38%	3,79%		2,71%
K VILVOORDE	-4,68%	0,30%	2,75%	3,10%	2,77%		5,47%
K ZAVENTEM	-1,96%	0,43%	4,47%	0,36%	4,22%		1,49%
K LENNIK	-5,20%	0,18%	0,49%	-1,47%	1,56%		9,70%
A LEUVEN	-7,93%	0,48%	2,31%	-1,99%	1,60%		4,34%
P WEST-VLAANDEREN	-7,71%	0,47%	-0,16%	0,65%	1,16%		4,57%

Tabel 4: Uitslagen en evolutie in aantal en % 2010-2012 per kieskanton

Verkiezingskantons	RER % 2010	RER % 2012	Evolutie RER %	Evolutie zonder LDD
K KAPELLEN	56,63%	54,15%	-2,49%	-0,58%
K ZANDHOVEN	56,11%	52,80%	-3,31%	-1,08%
K KONTICH	51,92%	51,35%	-0,57%	1,41%
K TURNHOUT	50,01%	50,22%	0,22%	2,60%
K VOEREN	61,50%	49,46%	-12,04%	-10,75%
K BEVEREN	56,00%	48,87%	-7,12%	-4,21%
K ARENDONK	51,83%	48,57%	-3,26%	-0,73%
K BOOM	50,44%	48,38%	-2,07%	0,33%
K DUFFEL	50,73%	46,84%	-3,90%	-1,36%
K LIER	48,08%	46,44%	-1,63%	1,02%
K BRECHT	52,38%	46,42%	-5,96%	-3,68%
K ANTWERPEN	45,65%	46,31%	0,66%	2,37%
K SINT-GILLIS-WAAS	52,10%	46,02%	-6,08%	-2,61%
K SINT-NIKLAAS	50,41%	45,63%	-4,78%	-1,89%
K MOL	50,49%	45,42%	-5,07%	-2,50%
K WESTERLO	51,41%	45,39%	-6,02%	-2,55%
K OOSTROZEBEKE	45,06%	44,83%	-0,24%	7,31%
K HERENTALS	49,54%	44,45%	-5,09%	-1,90%
K TEMSE	52,82%	44,08%	-8,74%	-5,98%
K EVERGEM	49,42%	43,51%	-5,91%	-0,40%
K AALST	49,84%	43,44%	-6,40%	-3,51%
K MEULEBEKE	48,29%	43,01%	-5,28%	1,32%
K HEIST-OP-DEN-BERG	45,96%	42,82%	-3,14%	0,00%
K NINOVE	49,24%	42,81%	-6,42%	-3,50%
K BERINGEN	49,85%	42,75%	-7,10%	-3,82%
K IZEGEM	47,29%	41,91%	-5,38%	1,06%
K HOOGSTRATEN	44,65%	41,69%	-2,96%	-0,41%

kijken met -2,39% voor Rechts+Extreem Rechts.

Zelfs wanneer LDD niet meegeteld wordt, dan blijft het saldo voor Rechts + Extreem-Rechts negatief in alle provincies voor N-VA en Vlaams Belang samen, en dat is voor beiden een veeg teken.

3. Antwerpen stad kleurt wel degelijk zwart

Tabellen 1 en 2 zijn te exploreren tot op kantonaal en arrondissementeel niveau. Bij wijze van voorbeeld: een uitprint van de resultaten op kantonaal en arrondissementeel niveau voor de provincie Antwerpen en Halle-Vilvoorde met onder meer de rand (zie tabel 3).

Het draagvlak voor Rechts + Extreem-Rechts (RER in de tabellen 4, 5 en 6) op arrondissementeel vlak in Antwerpen valt met -1,12% terug. Enkel het kanton Antwerpen (in feite de stad Antwerpen + Zwijndrecht) laat een lichte stijging met +0,66% zien. Dat is evenwel voldoende om 28 zetels van de 55 te halen en Antwerpen zwart te maken. Of de coalitie zwart zal zijn, moet blijken maar als alle andere partijen na dagen of weken onderhandelen neen zeggen, zal er voor De Wever misschien niets anders opzitten, en zullen de anderen de schuld krijgen. N-VA is niet voor niets niet akkoord geweest met het cordon sanitaire. Het groot verdriet van Janssens ging o.i. niet zozeer over het verlies van de stadslid maar om het feit dat allen samen buiten VB en N-VA geen 28 zetels behaald hebben, anders zat De Wever al in zak en as omdat hij, zoals in vele andere gemeenten, te maken zou gekregen hebben met een 'tegencoalitie'. Maar misschien zit hij nu nog meer in zak en as. Hij weet beter dan wie ook dat het de laatste kans is voor zwart, of een

niet-socialistisch Antwerpen. De toekomst na 2018 zal stralender en kleurrijker zijn dan ooit in Antwerpen, maar dan met een N-VA op z'n retour en een verschrompeld Vlaams Belang.

4. Uitslagen 2012 Rechts+Extreemrechts (RER) op kantonniveau vergeleken met 2010

Waar staat Rechts-Extreemrechts (RER) het sterkst in 2012, waar haalden ze meer dan 40%?

In 2012 zijn er nog maar 4 kieskantons waar Rechts+Extreem-Rechts (N-VA + VB) meer dan de helft van de stemmen halen, nl. Kapellen, Zandhoven, Kontich en enigszins verrassend Turnhout (zie tabel 4). In 2010 waren het nog 14 kieskantons met meer dan 50% score voor Rechts+Extreem-Rechts.

4.1. Waar is Rechts+Extreem-Rechts het meest achteruitgegaan?

In kantons zowat overal gespreid in het land is de achteruitgang van Rechts+Extreem-Rechts meer dan 10% in 2012 in vergelijking met 2010 op kantonniveau (zie tabel 5). Voor enkele gemeenten speelt de migratie zeker een rol, maar in Limburg als dusdanig is de neergang opvallend, Riemst niet op de laatste plaats.

4.2. Waar is Rechts+Extreem-Rechts het minst achteruitgegaan?

In kanton Antwerpen en Turnhout is er sprake van een lichte vooruitgang van N-VA en VB in vergelijking met de score van N-VA, VB en LDD in 2010 (zie tabel 6). In Zonnebeke is er een status quo. In alle andere kantons is er een achteruitgang met hieronder de achteruitgang in gemeenten tot -6,29%, het gemiddelde

voor Vlaanderen. In alle andere kantons, nl. 63 is de achteruitgang groter dan -6,29%. Dat wil al zeggen dat in sommige kantons, vooral in Antwerpen er een beperkte achteruitgang is maar dat in 2/3 van de kieskantons de achteruitgang van Rechts-Extreemrechts meer dan gemiddeld is, dus zelfs boven de -6,29% uitkomt.

5. Hebben de migranten de weegschaal doen kantelen?

Vele factoren bepalen de geschetste evoluties, maar de groeiende aanwezigheid van allochtonen met stemplicht hebben een zichtbare en differentiële impact op de uitslagen, ook al in vergelijking met 2010, hetgeen een korte periode is, en dat zal in 2014 meer dan ooit het geval zijn. Niet de strijd om de Vlaamse onafhankelijkheid maar de strijd om de allochtone stem zou wel eens het snijvlak kunnen zijn waarop sommige partijen zich kapot zullen bijten. Sminate in Londerzeel als eerste burgemeester van Marokkaanse afkomst zal daarbij een aandachtige toeschouwer en medespeler zijn.

6. Een burgemeester met hoofddoek in Antwerpen?

Het in the picture stellen van heren en dames die de mobilisatie tegen het hoofddoekenverbod in Antwerpen getrokken hebben, heeft voor de PVDA+ geloond. Dat het paternalistisch zou zijn hen in dit succes te loven, is enigszins denigrerend voor het maternalisme van de hoofddoekendames, -moeders en -grootmoeders. In Antwerpen zijn de suffragettes heruitgevonden wat het uitbrengen van een militante stem betreft, en de PVDA+ gaat er in voorop. Wat moois heeft Antwerpen nog meer in petto? Een burgemeester met hoofddoek?

Tabel 5: Uitslagen en evolutie in aantal en %2010-2012 per kieskanton

Verkiezingskantons	RER % 2010	RER % 2012	Evolutie RER %	Evol. zonder LDD
K WAARSCHOOT	42,66%	26,35%	-16,32%	-12,72%

K ZOUTLEEUW	40,77%	26,62%	-14,35%	-9,94%
K MAASMECHELEN	39,67%	26,16%	-13,52%	-11,29%
K ZELE	45,71%	32,21%	-13,51%	-10,67%
K ASSENEDE	40,52%	27,71%	-12,81%	-8,72%
K KRUISSHOUTEM	36,29%	23,76%	-12,53%	-9,28%
K NIEUWPOORT	45,65%	33,13%	-12,51%	1,21%
K RUISELEDE	40,28%	28,01%	-12,27%	-4,62%
K POPERINGE	35,62%	23,35%	-12,26%	-4,76%
K RIEMST	47,50%	35,33%	-12,71%	-10,33%
K NEERPELT	43,81%	31,73%	-12,08%	-9,66%
K VOEREN	61,50%	49,46%	-12,04%	-10,75%
K HAACHT	45,50%	33,91%	-11,60%	-8,56%
K GERAARDSBERGEN	42,24%	30,68%	-11,56%	-8,38%
K DEINZE	41,12%	29,66%	-11,46%	-7,22%
K GENK	44,95%	33,54%	-11,42%	-8,89%
K LICHTERVELDE	38,42%	27,18%	-11,24%	-3,96%
K MAASEIK	45,87%	34,95%	-10,92%	-8,18%
K IEPEER	35,85%	25,00%	-10,85%	-3,66%
K ZOMERGEM	44,39%	33,76%	-10,63%	-6,27%
K OOSTENDE	45,88%	35,26%	-10,62%	2,27%
K HAMME	48,62%	38,04%	-10,58%	-7,64%
K HERZELE	45,98%	35,52%	-10,46%	-7,17%
K WETTEREN	44,52%	34,09%	-10,43%	-7,20%
K HERK-DE-STAD	45,04%	34,78%	-10,26%	-7,21%
K LOKEREN	43,41%	33,19%	-10,22%	-7,37%
K DESTELBERGEN	45,52%	35,30%	-10,22%	-7,43%
K BILZEN	48,55%	38,44%	-10,10%	-7,38%

Tabel 6: Uitslagen en evolutie in aantal en %2010-2012 per kieskanton

Verkiezingskantons	RER% 2010	RER% 2012	E v o l u t i e - RER%	Evol. zonder LDD
K ANTWERPEN	45,65%	46,31%	0,66%	2,37%
K TURNHOUT	50,01%	50,22%	0,22%	2,60%
K ZONNEBEKE	37,30%	37,31%	0,00%	6,97%
K OOSTROZEBEKE	45,06%	44,83%	-0,24%	7,31%
K KONTICH	51,92%	51,35%	-0,57%	1,41%
K HALLE	33,15%	31,53%	-1,62%	0,46%
K HOOGLEDE	39,92%	38,29%	-1,63%	5,61%
K LIER	48,08%	46,44%	-1,63%	1,02%
K ZAVENTEM	26,87%	24,91%	-1,96%	-0,60%
K BOOM	50,44%	48,38%	-2,07%	0,33%
K RONSE	35,74%	33,26%	-2,48%	0,88%
K KAPELLEN	56,63%	54,15%	-2,49%	-0,58%
K TONGEREN	34,25%	31,34%	-2,91%	-0,14%
K HOOGSTRATEN	44,65%	41,69%	-2,96%	-0,41%
K MEISE	38,74%	35,73%	-3,01%	-1,05%
K HEIST-OP-DEN-BERG	45,96%	42,82%	-3,14%	0,00%
K ARENDONK	51,83%	48,57%	-3,26%	-0,73%
K ZANDHOVEN	56,11%	52,80%	-3,31%	-1,08%
K DUFFEL	50,73%	46,84%	-3,90%	-1,36%
K ROESELARE	42,59%	38,47%	-4,12%	2,88%
K MECHELEN	43,78%	39,59%	-4,19%	-1,93%
K VILVOORDE	39,86%	35,17%	-4,68%	-2,01%
K SINT-NIKLAAS	50,41%	45,63%	-4,78%	-1,89%
K ZOTTEGEM	37,91%	33,11%	-4,80%	-2,06%
K MOL	50,49%	45,42%	-5,07%	-2,50%
K HERENTALS	49,54%	44,45%	-5,09%	-1,90%

K LENNIK	40,00%	34,80%	-5,20%	-2,54%
K MEULEBEKE	48,29%	43,01%	-5,28%	1,32%
K IZEGEM	47,29%	41,91%	-5,38%	1,06%
K EVERGEM	49,42%	43,51%	-5,91%	-0,40%
K BRECHT	52,38%	46,42%	-5,96%	-3,68%
K LANDEN	34,64%	28,65%	-6,00%	-2,49%
K WERVIK	36,33%	30,32%	-6,01%	0,28%
K WESTERLO	51,41%	45,39%	-6,02%	-2,55%
K OUDENAARDE	34,49%	28,43%	-6,06%	-3,39%
K SINT-GILLIS-WAAS	52,10%	46,02%	-6,08%	-2,61%
K AVELGEM	32,46%	26,28%	-6,18%	0,07%
K LEUVEN	36,86%	30,65%	-6,23%	-3,49%
K NAZARETH	37,67%	31,44%	-6,23%	-3,49%